

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 886.

CHICAGO, ILL., 4. SEPTEMBRA (September 4), 1924.

LETO—VOL. XIX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

VSADANJE SLIKE IZ OGLEDALA DRUŽBE KAKRŠNA JE.

Bogastvo Zedinjenih držav znaša nad tri sto dvajset milijard dolarjev, v natančnejših številkah \$320,803,862,000, kakor je izračunal *cenus biro* zvezne vlade. Polovica tega bogastva je v nepremični lastnini. V desetih letih se je pomnožilo za 72.2%. Na vsako osebo pride \$2,918. Družina štirih oseb bi na podlagi tega poprečnega merila morala imeti okoli \$12,000 premoženja.

Miljone oseb je, ki nimajo nikakega premoženja, dasi delajo vse življenje. Neštete družine, broječe štiri ali več oseb, nimajo \$12,000 premoženja, ki bi jim pripadalo če bi bilo bogastvo Zedinjenih držav ljudska last. Tisoče in tisoče družin je, ki nimajo sredstev niti za najnujnejše potrebščine, ki premnogokrat nimajo niti par dolarjev, da bi pozvali zdravnika v pomoč kakemu svojemu bolnemu članu.

V Zedinjenih državah imamo nad 25,000 milijonarjev, med njimi nekaj multimiljonarjev in par milijardarjev. Nekateri so prišli k milijonom v času vojne za demokracijo, drugi so si pomnožili prejšnje milijone.

Delavci še nikoli niso spadali med bogataše. Večinoma so brez premoženja. Par stotakov, ki jih ima morda ta ali oni na strani, vzame rada brezposelnost, ali bolezen, ali kaka druga nezgoda. Le majhen odstotek delavcev poseduje par tisoč dolarjev vredno premoženje. Res je, precej jih je ki imajo svoje hiše, ki pa niso vselej njihove, ampak so last upnikov. Poljedelec, če ni najemnik, ima farmo. Ampak malokedaj je v resnici njegova. V zadnjih par letih imajo posebno farmarji po osrednjem zapadu in severozapadu težak boj za obstanek. Tisoče kmetij je šlo na boben, tisoče farmarjev komaj životari.

Kljub temu, Zedinjene države so zelo bogata dežela. Amerikanci so ponosni na svoj *življenski standard*, ki pomeni čedno stanovanje, higijeno, mnogo razne hrane, dovolj obleke, zabavo, sport, glasovir, gramofon, avtomobil, sedaj še radio, počitnice, osemurni delavnik itd. To ni slab "standard". Niso redki, ki se ravna po njemu. Družine, ki imajo nad

sto in več dolarjev dohodkov na teden si ga lahko privoščijo. Tudi s par sto na mesec se da primerno živeti, če ni družina prevelika in če ni treba zdravnika prevečkrat v hišo. Ampak luksus jim je nepoznan. Drugače pa ameriški življenski standard ni v resnici nikakršen standard. Kako živiš in v kakšnih okolščinah je odvisno od kraja kjer prebivaš, od plač, dela in še marsikaj drugega.

Amerika je bogata dežela in ves svet jo spoštuje, mrzi in zavida radi tega. Kljub temu imamo milijone revnih ljudi, zelo revnih ljudi, ki jim je beda neločljiva prijateljica. In vendar pride na vsako osebo skoro tri tisoč dolarjev premoženja. Če je vas osem v družini, pa nimate od 22 do 23 tisoč dolarjev vredno premoženje, ima vaš delež najbrž nekdo drugi, čeprav morda tisti drugi ne dela, vi pa ste suženj dela od 7. leta naprej.

V Fall Riverju, Mass., so že pred nekaj tedni odprli takozvane *soup kitchens* (javne kuhinje), kjer dobe brezposelni delavci in njihove družine nekoliko hrane, če se dobro potrudijo. V sredi poletja v najbogatejši deželi na svetu z "življenskim standardom" prvega reda je treba odpirati javne kuhinje, zato da imajo brezposelni delavci kaj jesti!

Petnajst tisoč ljudi si je v prošlem letu vzelo življenje v tej deželi. Beda ni bila vzrok vsem samomorom. Vzroki so mnogi in različni. Ampak beda jih ima mnogo na svoji vesti, posebno letos. Nič nenavadnega ni, če čitaš danes vest, da je ta in ta skočil v vodo, ali pod vlak, ali odprl plin, ali si končal življenje na kak drug način — zakaj? Dela ni mogel dobiti! Žena je plakala, otroci so prosili kruha — zelo idealno družinsko življenje, prav nič podobno tistim slikam v barvah, ki jih vidite med oglasi v raznih nedeljskih listih ali magazinih. Pa gre človek, išče dela, omaga in se ubije. Čisto vsakdanji dogodek celo v najbogatejši deželi, v kateri prosperiteta res ni neznana stvar.

Zakaj ni dela? Delavec skoro nikdar ne vprašuje zakaj. Ni ga, pa ga išče! Če ga ni v Denverju, gre v San Francisco, če more; če ga

ni v Pittsburghu, gre za delom v Youngstown, Cleveland, Detroit, v Chicago. Marsikdo takih potnikov je potrošil zadnje cente na potovanju in obupal nad sabo in vsem svetom.

Izmed vsakih tisoč oseb v tej deželi se nahajata dve v zavodih za mentalne bolezni. Okoli 250,000 duševno bolnih ljudi se nahaja v blaznicah in drugih zavodih za umobolne! Na tisoče in tisoče duševno nenormalnih oseb je na "prostem". Veliko več umobolnih je zunaj zavodov kot v zavodih. Tako pravi statistika, ki mora vedeti. Kaj so vzroki naraščanju duševnih bolezni? Le malo, prav malo ljudi se ukvarja s tem vprašanjem.

V Zedinjenih državah je 4,931,905 odraslih oseb, ki ne znajo pisati in čitati. Skoro pet milijonov. Četudi je število analfabetov v tej deželi majhno, če ga primerjamo z onim večine drugih dežel, je vendar veliko, preveliko. Par sto tisoč analfabetov odpade na tujerodce, ki so se priselili v Ameriko predno so bili sprejeti zakoni, ki zahtevajo od naseljenca znanje čitanja in pisanja. Drugi so Amerikanci. Tudi s tem problemom se ne ukvarja posebno mnogo ljudi.

Leta 1923 je bilo iz vagonov ameriških železnic ukradenega blaga v vrednosti osemnajst milijonov dolarjev. To je malo v primeri z drugimi tatvinami, posebno višje zgoraj. Tatvine in korupcija, to so v Ameriki zelo udomačene lastnosti. Nekateri, ki jim to ne ugaja, priporočajo več policajev, strožje sodnike, hujše kazni. Pa dobe več sodnikov, več policajev, privatne stražnike — ali vse nič ne izda. Policaji so zapleteni v tatvine in korupcijo, privatni stražniki varujejo nepoštenost, sodniki so korumpirani, v administraciji se od časa do časa pojavijo veliki tatovi in korumpiranci — ne kot tatovi in korumpiranci, ampak kot člani kabineta in visoki uradniki. Ali se ljudstvo zanima za take stvari? Zelo malo.

Vsa Anglija ni imela v prošlem letu toliko umorov kolikor jih je imelo tekom istega časa v tej deželi samo mesto Chicago. Kako to? Vrag vedi! Čikaški državni pravdnik Crowe pravi da, bo treba več obešati. In se obeša, pa tudi ječe so prilično napolnjene. Govoriš s tem ali onim: "Jaz bi ga takoj obesil." "Jaz bi ga sam ubil." Tako je: Rabelj je v človeku, pa se koljejo, ropajo in pobijajo. Nad 430 ljudi je bilo letos v Chicagi ubitih v avtomobilskih nezgodah. Tukaj niti komunisti ne morejo govoriti o "žrtvah kapitalizma". Večina teh nesreč se je pripetilo radi brezbriznosti za človeška življenja. Kdo je brezbrizen? Da, — kdo? Sicer pa premnogi avtomobilisti ne utegnejo misliti. Pešci tudi ne.

Čikaški policijski načelnik Morgan Collins bi rad še tisoč novih policajev; če jih dobi, bo iztrebil zločince. L. 1922 je prišel takratni policijski načelnik Chas. Fitzmorris z enako zahtevo in enako obljubo. Gotovo! Dva tisoč, če boš odpravil zločine! V par mesecih bo Chicago

najvarnejše mesto, je dejal Fitzmorris. To je bilo l. 1922. Leto pozneje je imela Chicago 389 umorov, nešteto večjih in manjših ropov, pobojev in drugih pregreh. Tisoč policajev torej ni nič pomagalo.

Do petindvajset milijonov dolarjev bosta potrošila republikanska in demokratska stranka v letošnji kampanji. Te vsote si ni izmislil kak socialist, da bi očrnil republikance in demokrate. Citiramo jo iz čikaških 'Daily News', ki so skoz in skoz glasilo republikanske stranke kakor jo predstavlja stara garda. Petindvajset milijonov dolarjev v volilni kampanji, da ostane v Zedinjenih državah vse tako kakor je.

K. K. K. se izplača — za nekatere.

Ku Klux Klan je organizacija, ki se "izplača". Preiskave, ki so se vršile tekom zadnjih par let, tikajoče se Klana, so dognale, da se vladarjem "nevidnega" cesarstva" prav dobro godi. Neki poglavar je pred preiskovalno komisijo v kongresu dejal, "vsi krademo!" in nato pojašnjeval, kako imetno priliko nudi klansko korito poglavarjem nakrasti denarja, da so "pre-skrbljeni za deževne dneve".

Kako dobi Klan sredstva? Lahka stvar, dokler bodo ljudje videli v takem švindlu nekaj misterijoznega, veličastnega in idealnega.

V fiskalnem letu, ki je končalo 31. julija to leto, je imel Ku Klux Klan \$1,878,681.77 dohodkov na pristopnini. Skoro dva milijona na pristopnini v enem letu — to ni slabo! Vsi drugi dohodki Klana v istem letu so znašali \$330,127.66, torej veliko manj kot pristopnina. Izgleda, da Klanovi člani nimajo nagnjenja ostati stalno v "nevidnem cesarstvu". Plačajo pristopnino, potem še parkrat članarino, pa odpadejo. Mogoče jim "misterijoznost" ne ugaja, mogoče se naveličajo zažigati slamnate križe, mogoče se jim vse skupaj prične "neumno zdeti", pa odlete.

Klanovi dohodki pa vendar dokazujejo, da je v tej deželi veliko neumnih ljudi, ki so pripravljani plačati par milijonov na leto organizaciji, za katero niti ne vedo kaj da prav za prav hoče. Morda je baš to vzrok, da rajše pristopajo v take, kakor pa npr. v unije ali v socialistično stranko, kajti v slednjih ni ničesar "misterijoznega" in radi tega ničesar "zanimivega."

SODRUGI V ILLINOISU — ne pozabite agitirati poleg Proletarca tudi za "CHICAGO SOCIALIST", glasilo socialistične stranke v Illinoisu. Naročnina: \$1.50 za celo leto, \$1 za osem mesecev. Naslov: Chicago Socialist, 1501 Warren Ave., Chicago, Ill.

Socialna osvoboditev glavni cilj mehiške revolucije.

Plutarco Elias Calles.

General Plutarco Elias Calles je bil izvoljen za predsednika mehiške republike meseca julija to leto kot kandidat delavcev in kmetov združenih v delavski stranki. Calles je socialist in aktiven v socialističnem in delavskem gibanju v Mehiki. V tem članku podaja mojstersko tolmačenje revolucije mehiškega ljudstva za zemljo in svobodo.

Ameriško ljudstvo ima navado soditi mehiško zgodovino po merilu zgodovine Zedinjenih držav, kar je človeško razumljivo toda Mehiki vendar v škodo. Američani so npr. primerjali našo vojno za neodvisnost svoji revoluciji proti Angliji. Presojanje naše zgodovine s takih vidikov pa je absolutna zmotna. Ti napačni nazori so odgovorni za mnogo nesporazumov med tema dvema deželama in dali so nam v obeh tujega sveta napačen ugled. Sedaj je prišel čas, ki nudi vsem ki nas žele razumeti, priložnost zapopasti pravi pomen mehiške zgodovine skozi prešlih sto let. Za medsebojno razumevanje in negovanje simpatij med nami kot sosedi in prijatelji je potrebno novo čitanje naše zgodovine.

Zgodovina Mehike skozi zadnjih sto let je bila neprekidna borba za socialno pravičnost. Kjer je tujec videl le zmešnjave, upore, nezadovoljstvo, pomankanje discipline in krvolitja, je bilo v resnici eno samo stremenje po enem samem cilju: doseči socialno svobodo. Skupni motiv je združeval vse mehiške revolucije in kontrarevolucije—skupnost vezi, skupni ideali, skupni upi in nade so skovale vse naše napore in borbe v eno samo stoletno borbo za vstajenje Indijancev in pol-Indijancev, ki edini predstavljajo Mehiko. To je pomen mehiške zgodovine skozi zadnjih sto let — dati zaslužnemu, zatiranemu, mučenemu mehiškemu ljudstvu popolno ekonomsko, politično in socialno enakopravnost.

Naša vojna za neodvisnost se ni vodila edino z namenom ločiti nas od Španije. Bili so tudi drugi vzroki za upor pol milijona Indijancev, ki so se l. 1810 dvignili pod vodstvom Hidalga in se borili enajst težkih let dokler ni bila zmaga proti Španiji zagotovljena. Indijance so ropali zemlje Španci v Mehiki. Indijanci so trpeli pod nasilji Špancev v Mehiki, bili so zaničevani in potlačeni v brezpravnost od Špancev v Mehiki in vojna za osvoboditev je bila od začetka do konca bolj vojna za osvoboditev od Špancev v Mehiki kot pa vojna za osvoboditev izpod vlade Špancev v Španiji.

V začetku 19. stoletja so Španci v Mehiki dominirali politično, ekonomsko in socialno življenje. Španec je bil gospodar in tiran nad masami mehiškega ljudstva. Na ljubo resnici je tu treba poudariti, da naša stoletna revolucija ni bila borba plemena proti plemenu, ampak borba ekonomskega in političnega značaja. Ni bila naperjena proti Špancem, ampak proti gospodarjem, ki so kontrolirali ekonomsko življenje prebivalstva. Bila je vojna proti tiraniji in ne proti plemenu. Bila je vojna za svobodo Indijancev, nikdar pa ne za iztrebljenje tujcev.

Vojna za neodvisnost se ni posrečila odnostraj, četudi se je posrečila zunaj dežele. Španija je priznala neodvisnost Mehike, toda Indijanci so ostali sužnji, četudi so postali nominalno svobodni državljani. Mir že radi tega samega dejstva ni mogel biti mogoč. Indijancev in pol-Indijancev vojna za neodvisnost ekonomsko ni osvobodila in borba se je nadaljevala. Mnogi upori, sledeči drug drugemu, tok tuge in sovraštva, uspehov in neuspehov, upanj in porazov, je gnal sanje svobode za mehiško ljudstvo naprej iz ene borbe v drugo in pravega miru v teku zadnjih sto let v Mehiki nikoli ni bilo.

Ako je pod Diazovim režimom izgledalo da vlada v Mehiki navidez mir, je bil ta mir kot tihota pred grozečo nevihto. Bil je mir potlačevanja, mir sile brutalnega režima, mir, ki je v nekaterih slučajih poskusil iztrebiti Indijance, ki so hrepeneli po svobodi. Dovolj je omeniti Yaquise in Mayase, pa si priključimo v spomin dejstvo, da je bil mir pod Diazovim režimom tiranija in da so bili tirani ne samo Španci v Mehiki, ampak da so sodelovali z njimi tudi drugi tuji in nekateri domači elementi, katere je favoriziral.

Proti tej tiraniji je l. 1910 revoltiral Madero, sto let po Hidalgovem klicu, ki je iniciatiral serijo uporov v Mehiki. Maderovo gibanje je bilo logično nadaljevanje Hidalbovega, ponoven poskus nesti naprej fundamentalni motiv borbe mehiškega ljudstva za svobodo. Sto let civilne vojne proti tiranu, ki je sedaj Španec, sedaj duhovščina, sedaj kombinacija tujih izkoriščevalcev, združujoča svoje interese in vpliv z domačimi Mehikanci ki so pripadali tej grupi — to je zgodovina Mehike v zadnjem stoletju. Sto let revolucije, program in principi zmerem enaki. Hidalgo, Juarezova in Maderova stremjenja se ona in njihovi upi so eno.

Po uspešni Maderovi revoluciji se je stara povest ponovila. Ker je revolucija uspela, so

sovražniki pravice skušali prekrižati njene cilje, potlačiti njene namene in zrušiti njeno delo. Huertove nakane se niso posrečile. Mehiško ljudstvo je bilo preveč vzrujeno in se ga ni moglo več potlačiti. Carranza je skušal zaiti s pota ciljev revolucije in bil raditega strmoglavljen. Ljudstvo se je v svoji jezi dvignilo in uničilo načrte vsakega, ki je poskušal zanikati njegove težnje po svobodi in pravici.

Mi smo sedaj v zelo kritični dobi naše zgodovine. Stoletna borba rodi uspehe. Toda pred nami je pereče vprašanje, da-li se bo dalo stremljenjam te dolgotrajne borbe mehiškega ljudstva za zemljo in svobodo v bodoče priliko za mirno razvijanje ali ne. S temi stremljenji se mora nadaljevati. Seme demokratične justice je preveč na široko posejano, da bi se ga moglo zatreti ob tej uri. Dva kardinalna cilja revolucije — zemlja in svoboda — morata biti dosežena. Zemlja mora preiti nazaj v posest Indijancem, ker je njihova zemlja. Tu ni vprašanje vzeti zemljo drugim da se obogati Indijance, ampak vprašanje enostavne pravičnosti. Pred vojno za neodvisnost in pozneje je bila zemlja odvzeta Indijancem s silo — bili so oropani. Proces devolucije, ki se sedaj vrši, vrača Indijancem kar je po vseh človeških pravicah njihovo. V Mehiki ne more biti miru, razun če se izvede zemljiški program revolucije. Sto let zahtevajo Indijanci, prebivalci Mehike, da se jim vrne zemlja, njihova zemlja in vsaka mehiška vlada, ki ne bi priznala te zahteve, mora pasti. Tak je pomen naše zgodovine. Druga zahteva revolucije je svoboda, — politična in kulturna svoboda, posebno kulturna, pravica do izobrazbo, do šol, do uživanja kulturnih pridobitev. Revolucija je že pričela izvajati ta cilj. Posvetila je mnogo paznosti izobraževalnemu delu, in s tem programom, kakor z zemljiškim, se mora nadaljevati, ker je že prepozno, da bi se ga moglo ustaviti.

Samo tisti ki so gluhi in slepi za razumevanje mehiške zgodovine, mislijo, da se morejo plodovi mehiško revolucije, doseženi v tej direkčiji, uničiti, ali da se ji more ustaviti nadaljni progres. Ampak program revolucije mora iti naprej. Mehiško ljudstvo mora doseči enakopravnost, popolne državljanske pravice in ekonomsko svobodo. Prijatelji Mehike morajo priznati to dejstvo. Tisti ki žele mir in red v Mehiki, bodo pozdravili mirno izvajanje tega programa v demokratičnem procesu. Samo sovražniki Mehike bodo poskušali uničiti pridobitve stoletne borbe in potlačiti mehiško ljudstvo v staro brezpravnost, toda v tem prizadevanju ne bodo dosegli nič drugega kakor razbitje svojih nakan.

Tvoj list in tvoja stranka te potrebujeta — kakor potrebuješ ti stranko in list. Pristopi k Jugoslovanski Socialistični Zvezi in naroči "Proletarca".

SEMINTJA.

"Gnezda nesnage." — Za obrambo. — Negovanje sovražtev. — "Prijatelji delavstva". — Družinski sestanek. — Čikaška obravnava. — Zločinci in vzroki zločinov. — Evolucija.

Na Japonskem je izbruhnila nova kužna bolezen, podobna španski influenci in spalni bolezni. Pojavila se je na otoku Šikoku in se razširila na druge kraje. Okoli sedem odstotkov izmed afektiranih oseb ji podleže. Zdravnikom je ta epidemična bolezen še tuja. Čikaška Tribuna se pritožuje, da se kužne bolezni navadno vselej pojavijo v gosto obljudenih krajih Azije, kjer nimajo ljudje nikakega pojma o higijeni. Nesnaga pa je gnezdo bolezni. To gnezdo se razteza po vsi Aziji, Rusiji in po Balkanu. Kadar pridejo epidemične bolezni v civilizirane dežele, pridejo po zatrdilu Tribune vselej iz Azije skozi Rusijo in balkanske dežele.

Nova epidemija potuje osemsto milj na teden v razne smeri. Takozvana španska influenca se je pojavila l. 1917 v Mandžuriji in prišla v Ameriko leto pozneje. Zahtevala je ogromno število človeških življenj. Kljub nesnagi in gnoju v Aziji, Rusiji in na Balkanu, ki ga tem deželam predbaciva Tribuna, so kužne bolezni že redka prikazen. Omejila, oziroma odpravila jih je zdravniška veda in higijena. Higijena je največji sovražnik boleznim. Znanje in snaga gre skupaj; vraževerstvo, topa nevednost in nesnaga tudi skupaj.

Ko je izbruhnila svetovna vojna, so centralne sile pričele slikati Rusijo in Srbijo za dve najbolj barbarske države na svetu, v katerih je higijena nepoznana stvar. V Ameriki je Balkan še vedno na glasu kot gnezdo nesnage. Rusija je nekoliko že popravila svoj ugled, kajti Rusija je velika; poleg zaostalih pokrajin ima nekaj modernih mest, poleg analfabetov ima prvovrstne šole, učenjake in umetnike. Razun tega je Rusija velesila in se jo mora že radi tega vpoštevati.

Japonska vlada je naročila v inozemstvu 140,000 strojnih pušk, seveda za obrambo. Dne 23. oktobra bo imela po ameriškem vzgledu "mobilizacijski dan", ki ga bodo imenovali "obrambni dan". Dvanajsti september v Zedinjenih državah bo "mobilizacijski dan". Japonska vlada pravi, da njihov "obrambni dan" ni demonstracija proti ameriškemu "mobilizacijskemu dnevu". Militaristi in imperialisti obeh dežel igrajo na šovinistične tipke prebivalstva. Netenje takih sovražtev ima en namen:

Držati ljudstvo v pravem razpoloženju za slučaje sporov, ki bi dovedli do vojne.

Število brezposelnih narašča. Izmed 374 premogovnikov v Illinoisu jih 165 ne obratuje, drugi le deloma. V vseh industrialnih središčih se nahajajo trume brezposelnih. V deželi je resnična kriza in brezposelni delavci posegajo po prihrankih, ako jih imajo. Večinoma iščejo kredite, ki jih brezposelni jako težko dobe. Coolidge in Dawes pa pripovedujeta o prosperiteti, ki jo je dala ameriškemu ljudstvu republikanska stranka.

L. 1920 je milijone delavcev glasovalo za Hardinga in republikansko "prosperiteto". Za kakšno prosperiteto bodo glasovali letos? To ni prva kriza v volilnem letu. Imeli smo jih že prej, toda ameriško ljudstvo je glasovalo za sistem gospodarskih kriz naprej in naprej. Letos se je pričelo v tem oziru zaobračati. L. 1920 je imelo okoli poldrug milijon volilcev pogum glasovati proti sedanji uredbi — ali bolje, proti republikanski in demokratski stranki. Meseca novembra bo njihovo število mnogo večje.

Poročniki predsedniškega kandidata demokratske stranke se boje, da bo La Follette odzvel stotisoče, ako ne par milijonov glasov, ki jih je dosedaj dobivala demokratska stranka. Kandidatu Davisu so brez ovinkov pojasnili, da je poraz neizogiben, ako ne pridobi teh volilcev za demokrate. Zaključili so na bodočih shodih igrati samo na "progresivne" tipke. Davis je ves svoj govor 1. septembra v Wheelingu, W. Va., posvetil "delavskim problemom". Dokler ni bil kandidat, je služil Morganu in drugim finančnim kraljem. Sedaj govori o delavskih problemih, zato ker bi rad delavske glasove.

Dne 1. septembra so imeli demokratje v Chicagi velik "delavski piknik", ki ga je priredil demokratski telovadni klub sedemnajstega okraja. Govorniki so bili sami "delavski prijatelji", ki bi brez delavskih glasov ne bili kongresniki, komisarji itd. Še nikdar niso imeli ameriški delavci toliko "prijateljev" kakor letos. Ampak čemu prijatelji? Prijatelj v tem slučaju pomeni človeka, ki je nad delavstvom, ki je več kot delavec, pa je vendar toliko skromen, da se ne sramuje delavcev in se včasih celo "potegne" zanje. Delavci, varujte se takih prijateljev!

Stari Rockefeller je pred desetimi leti najel genealoge, da izsede vse živeče potomce Rockefellerjevih prednikov, ki so prišli v Ameriko pred tri sto leti. Pronašli so, da ima Rockefellerjeva familija okoli 400 bližnjih in daljnih sorodnikov, živečih v raznih krajih Unije. Stari John je poslal vsem pismo s čestitkami in jim sporočil, da se jih smatra za člane Rockefeller-

jeve družinske družbe, ki se bo od časa do časa shajala skupaj na družinske sestanke. Eden teh se je vršil pred nekaj dnevi v Chicagi; udeležilo se ga je komaj petdeset oseb. Stari John D. se ga ni udeležil, niti ne njegov sin John D., Jr. — Rockefeller ima v Chicagi hčer, Mrs. Edith Rockefeller McCormick, ki je v svoji krasni vili postregla te nepoznane sorodnike s čajem. Zabaval jih je butler. Nje ni bilo blizu.

Angleški prestolonaslednik, znan v angleškem svetu pod imenom Prince of Wales, se je s parnikom Berengaria pripeljal na obisk v Zedinjene države. Stotine ljudi bi se rado peljalo z tistim parnikom in so ponujali za vožnje kar te visoke vsote, toda za vse ni bilo prostora. Nekateri ljudje so srečni, če se enkrat v življenju vozijo s kakim prestolonaslednikom. Mnoga dekleta se štejejo srečnim, če jih waleški princ povabi na ples. Na Berengariji je osrečil s plesom par Amerikank in ves svet je moral izvedeti o tem "počaščenju". Aristokrate, karkoli to je, si ljudje sami ustvarjajo.

Richard Loeb in Nathan Leopold bosta dne 10. septembra izvedela kazen. Državni pravdnik Crowe, ki ju je v zaključnem govoru psoval s "steklimi psi", "klopotačami", "kriminalnimi sinovi multimilijonarjev", "izvržki, prezeli celo za vislice" in drugimi podobnimi nazivi, je sporočil svetu, da je ne samo dober državni pravdnik, ampak tudi dober kristjan in veruje v Boga. Malo odvetnikov v zgodovini ameriške kriminalogije je pokazalo toliko krvočnosti kot jo je v tej obravnavi državni pravdnik Crowe. "Ne ubijaj!" mu je popolnoma neznana zapoved.

Clarence Darrow, zagovornik "steklih psov", odvetnik katerega poklic je zagovarjanje "umorov", kakor je dejal Crowe, je dokazoval, da je človek že davno poznal geslo "zob za zob". Justica vislic, grmad, obglavljenj in drugih načinov smrtnih kazni je zelo stara justica. V davnih časih je morila za vsak prestopek in pomorila nešteto ljudi. Darrow filozof je s to obravnavo dobil priliko govoriti proti smrtni kazni in je zelo obširno govoril. Ni on prvi, ki se bori proti barbarski justici nekrščanskega krščanstva. Socialistično gibanje je odločno proti smrtnim kaznim. Na svetu so že danes dežele, ki nimajo smrtnih kazni v svojih zakonikih. Statistika dokazuje, da število zločinov v takih deželah ni večje ampak manjše kot v tistih, ki pobijajo zločince z vislicami, električnimi stoli, plinskimi celicami, streljanjem, obglavljenjem in drugimi načini.

Zločinci so produkt družbe. Nihče se ne rodi kot zločinec. To postane pozneje v življenju radi gotovih okolščin, ki bi se jih lahko odpravilo. Duševno nenormalne ljudi bi se večino-

ma lahko ozdravilo, ako bi družba hotela. Ekonomski sistem bi lahko predrugačila, da ne bi bilo vzrokov za rope, tatvine in poboje radi lastnine. Sistem kakršen je ima v sebi vse vzroke za današnje zločine in družba kot je, je odgovorna za zločince. Ker se tega še ne zaveda, pobija in zapira zločince, ne da bi skušala odpraviti vzroke, ki vodijo v zločinska dejanja.

Niti lagati ne znajo!

Odgovarjati na lažnjive trditve radi lažnjivcev bi bila največja nesmisel. Lažnjivec ve da laže in tudi ve čemu laže, ako sploh kaj ve. Laž mu je bojno sredstvo in ker nima samospoštovanja in ne značaja, ki bi bil vreden človeka, se mu nobeno sredstvo ne zdi preumazano, kadar se gre za boj proti ljudem, ki jih ne mara.

Zelo mnogo takih karakterjev se dobi med takozvanimi komunisti. Škoda tistih ljudi med njimi, ki so pošteni, pa morajo prebavljati brozgo, ki jim jo servirajo kot duševno hrano razne propadle kreature.

Kakšne gonje so dvignili proti socialistični stranki in La Follettu! Kapitalistični politiki se vesele, ker imajo v boju proti nam tako nepričakovano pomoč.

Listi narodnostnih federacij W. P., ki mislijo da imajo opraviti s čitatelji ki danes pozabijo kar so čitali včeraj, so po clevelandski konvenciji KPPA. hiteli prisegati (po krivem seveda), da se niso nikoli navduševali za La Folletta. "D. S." je podala izjavo, da bo to trditev preklicala, ako se ji dokaže, da so se komunisti kedaj izrekli za La Folletta. V "Proletarcu" z dne 7. avgusta ji je bilo dokazano, ne z namenom da bi preklicala, ker tega namena ni nikdar imela, pač pa da se javnosti pokaže, kako nerodni so v lažeh.

Pisač C. N. je v "D. S." z dne 21. avgusta "pogruntal" novo laž, ki jo je povzel iz lažnjivega poročila nekega svojega "drugarskega" lista in jo po svoje zabelil. Na konvenciji socialistične stranke je bilo po njegovem sklepanju med delegati petnajst članov K. K. K. In petnajst delegatov je glasovalo proti resoluciji, s katero se je socialistična stranka izrekla zoper K. K. K. Celo G. H. Goeblov govor citira, ki ga je imel "v prilog" K. K. K. Seveda se gospodek moti, ako hočemo radi lepšega rabiti ta izraz. V resnici se laže.

Fakt je, da ni na konvenciji soc. stranke nihče glasoval proti obsodbi Ku Klux Klana. Goebel, katerega g. Novak tako z veseljem citira, napačno citira in tolmači, je predložil svojo resolucijo, v kateri se je izrekel proti vsem organizacijam, ki pod krinko vere, šovinizma in netenja plemenskih mrženj razdvajajo delavstvo; Goebel je zastopal stališče, da je takih

organizacij v Zedinjenih državah precej in ne bi bilo taktno, da se ena imenuje z imenom, druge, ki niso nič boljše, samo da niso toliko razkričane, pa zamolči. Ampak ogromna večina konvencije je sprejela resolucijo, s katero se K. K. K. z imenom omenja. Ako je Goebel dejal, da niso vsi člani Klana tolovaji in nasilneži, je dejal vaš voditelj Mr. Manley v resolucijskem odseku šentpavelske konvencije še veliko več, na kar bomo prišli pozneje. Ako bi bil na socialistični konvenciji kak delegat, za katerega bi se izvedelo, da je član K. K. K., bi bil izključen kot delegat in pozneje iz stranke. Da se ravnamo po taki metodi, je dokaz v Wisconsinu, kjer je stranka takoj izključila člana, za katerega se je izvedelo, da je član klanske organizacije, in Mr. Novaku je to lahko znano.

Isti pisec v isti "D. S." se pritožuje, da konvencija KPPA. v Clevelandu ni vzela v pogledu Klana nikakega stališča in "na ta način zelo oprezno dala priznanje razbojnikom maskiranim v belih haljah."

Znano je, da je naš predsedniški kandidat bil vedno proti organizacijam kot je K. K. K. in podal v tem oziru pred kratkim ponovno jasno izjavo. Naglasil je med drugim, da so vprašanja kot je K. K. K. le pesek v oči javnosti, da pozabi na važnejše probleme, za katere bi se ljudstvo v svojem lastnem interesu moralo zanimati, in to so ekonomski problemi.

Mr. C. Novak bi najbrž ne napisal dotičnega članka, če bi več čital, kajti ako bi njegovo znanje ne bilo tako plidko, bi se najbrž spomnil, da je šentpavelska konvencija, katero so kontrolirali člani njegove stranke, dala Klanu v resnici priznanje, ne zato ker se z njim strinja, ampak radi agitacije.

V resolucijskem odseku šentpavelske konvencije so imeli komunisti glavno besedo. Ko je prišlo pred ta odsek vprašanje K. K. K., je Mr. Manley, eden vodilnih članov W. P., nasprotoval vsaki akciji, ki bi odbila novi stranki (ki je že razpadla) pristaše v krajih, kjer so delavci člani Ku Klux Klana. O dotični razpravi pred odsekom čitamo sledeče: "Odbor je razpravljaval o dobrih in slabih straneh točke v programu, s katero bi konvencija navedla svoje stališče z ozirom na K. K. K. Mr. Manley, ki je bil predsednik odbora, je dejal, da v krajih, kjer je delavstvo organizirano je Klan prijazen organiziranemu delavstvu, in v krajih, kjer delavstvo ni organizirano, je Klan za odprto delavnico. Raditega je boljše, da se ne dene v platformo ničesar kar bi jo antagoniziralo."

Noben socialist ni nikdar na nobeni konvenciji zastopal takega stališča, kakor ga je komunist Mr. Manley na šentpavelski konvenciji. Kljub temu ima kakšen Novaček pogum priti pred svoje čitatelje s trditvami, ki so tako prozorno neresnične, da mu ne morejo verovati niti najbolj zakrknjeni pristaši.

IVAN CANKAR:

KURENT

Starodavna pripovedka.

(Nadaljevanje.)

Tudi njemu je bila noga težka in neokretna, tudi njemu je klonila glava in tudi njegovo srce je bilo do vrha polno grenkobe.

"Doklej še boš romal, kam boš priromal, suženj? Ali je tvoj cilj gora poveličanja, ali je gora poslednjega trpljenja?" . . .

Ves žalosten je stopil Kurent v dolino; šel je in šel, pa se je pridružil drugim romarjem, ki niso prepevali pobožnih pesmi in tudi ne molili Marijinih litanij.

Došel jih je na prašni cesti, že blizu kraj mesta. Težke cule so nosili, život je klonil v pas. Obrazi so bili opaljeni od solnca, nobeno oko bi ne razločilo, če so mladi ali stari, zakaj temni in grenki so bili vsi do zadnjega. Debel prah je bil na suknjah, na licih, na očeh.

Kurent sam se je prestrašil.

"Kaj sem došel procesijo, ki se je napotila naravnost na Golgato?"

Stopil je do starca, ki je težko sopel.

"Kam?" je vprašal Kurent. Vprašal je, pa je sam že vedel odgovor v svojem srcu.

"Le na pot, le na pot, kamorkoli! Kadar odpre jetnik železna vrata — ali vpraša, kam da cesta drži? Le iz ječe, le iz trpljenja — pa kamorkoli!"

Kurent je pogledal vso procesijo od začetka do konca; videl je starce in otroke, fante in dekleta; in na vseh obrazih je bilo napisano: "Le odtod, le iz ječe, pa kamorkoli!"

"V Ameriko!" je rekel starec.

"Na Nemško!" je rekel fant.

"Kamorkoli!" je reklo dekle.

Težko je stopal korak, život je klonil, potna in prašna so bila lica.

Pa je starec govoril, kakor da bi prepeval žalostno pesem:

"Šestdeset let življenja, šesdeset let trpljenja, vedro je polno! Gnojil sem to zemljo s krvjo iz svojih ust, s solzami iz svojih oči, s potom od svojega čela, pa mi ni rodila kruha. Morda je dežela na svetu, ki je bolj blagoslovljena; ali če je ni — smrt je tolažnica doma in drugod!"

Rekel je fant:

"Zbogom, ti črna domovina, ti lačna in žejna mati, ki stojiš na pragu, gledaš za svojimi sinovi in si ue upaš, da bi jih klicala! Nate bom mislil, dokler bo še v srcu kaplja krvi. Če umrješ, bom za mašo dal in te bom hranil v zveštem spominu; če pa se kdaj povrnem, ti prinesem kruha in vina, mašne bukve in pisano ruto. Vse sem ti dal in vse bi ti dal, le svoje mladosti ti dati ne smem!"

Dekle je reklo:

"Ne glej me tako žalostno, ti lepa domovina, nikar se ne jokaj ob slovesu! Dala sem ti srce in vse najmilejše misli — zakaj bi tirjala, o domovina, še moja rdeča lica in moja mlada leta? Kakor zadnja postelja si, domovina, in kakor pokopališče: v daljne kraje se napoti romar, da užije življenje; povrne se k tebi, kadar je bolan, večnega počitka željan!"

Kurent je poslušal te pesmi in grenko se mu je storilo pri srcu. Nikoli še ni videl domovine tako puste in žalostne; kamor se je oko ozrlo — samo sivo, od neprijaznega solnca opaljeno kamenje; gomila ob gomili, brez konca. Žgalo je solnce z neba, Kurenta pa je zeblo od groze.

Cesta se je nagnila, spustila se je v breg. Globoko doli, tam daleč v solnčni svetli megli se je zalesketalo mesto. In za mestom — pripogni se koleno; obstrmi, oko; beseda, blagruj Gospoda! — za mestom brezkončno morje, veselje brezkončno, brezkončna svoboda! Kakor okamenela je procesija — vse oči so zamaknjene hlepele v daljavo, zakoprnela so srca v odrešenje. Takrat, v najvišjem hrepenenju, so romarji občutili in spoznali vso svojo bridkost.

"Odtod — pa če v smrt ali v paradiž!"

In Kurent sam je vzkliknil z njimi:

"Na pot! Še črna smrt bi bila temu srcu paradiž!"

Šel je pred njimi kakor apostelj pred učenci. In njegove gosli so pele.

"Na pot! Nič ne izprašuj — ali na desno, ali na levo, ali na sever, ali na jug! Ne vprašaj, romar, za ljubezen, ne za udanost, ne za zvestobo; le eno imaš, kar je tvoje; to ohrani: življenje! Vse si izgubil, vse si zapravil, gol si in lačen; reši to zadnje bogastvo, ne mudi se, beži!"

Lahke in urne so bile romarske noge, veselo upanje jih je priganjalo. Oči so bile svetlejšje, zvedrila so se lica.

"V Ameriko!"

SOCIALISTIČNA KAMPANJA 1924.

Socialistična stranka je prvič v svoji zgodovini prestala s taktiko izolacije in sodeluje skupno z unijami in raznimi progresivnimi skupinami v letošnji predsedniški kampanji. Socialistična stranka je hotela položaj, v katerem bi ji bilo mogoče zapustiti ozki okvir svoje sedanje organizacije in se podati na delo med unije in mase ameriškega delavstva in farmarjev s **SODELOVANJEM NJIHOVIH** organizacij. Letošnja kampanja ji **SLUŽI** v namen ustvarjati med temi masami delavcev in farmarjev razpoloženje za ustanovitev mogočne delavske stranke, ki bo pomenila revolucijo v ameriški politiki in privedla ameriško ljudstvo v socializem. Eugene V. Debs, predsednik naše stranke, apelira v posebnem članku na vse svoje sodruge, naj se z vso lojalnostjo in energijo lote dela v tej kampanji za to **EDINO IN GLAVNO NAŠO NALOGO**. Priobčen bo v prihodnji izdaji "Proletarca."

"V odrešenje!"

"Kamorkoli!"

Pesem, mladost, upanje — kakor svetel plamen je planilo do neba. Več ni bilo nagubanih lic, ne objokanih oči, ne trepetajočih nog. Napatili so se bili črni pogrebci; ko so prišli do cilja, so bili beli svatje. Solnce pred njimi in brezkončna svoboda, za njimi ječa in noč.

"Na barko! Na pot!" . . .

Kurent je gledal za njimi, za veselimi romarji, ki so jadrili v deveto deželo. Še je slišal njih vriskanje, še je videl solčna jadra. Ali prišel je po nebu siv oblak in je zasenčil barko. In takrat je Kurent videl: oči romarjev, življenja željnih, so bile vse solzne, strmele so na puste laze, na goli kamen. In slišal je Kurent njih pesem: "Še zadnjikrat se nam nasmej, o domovina, uboga, nadvse ljubljena! Nasmej se nad mrtvim! Kaj je brez tebe veselje, mladost in življenje?"

Temnejši je bil oblak, vsa črna je bila barka. Oči so ugasnile, pesem je utihnila; v sivo meglo je utonila barka — tako utone upanje v bridkosti.

Kurent je pokleknil, z vsem životom se je zgrudil, udaril se je s čelom na sivi kamen.

"Zemlja, zemljica, mati! Če nimaš kruha, daj mi kamen; še ob kamnu bom prepeval!"

* * *

Tisto noč, ko se je Kurent v samotni razjokal, so planile temne sanje čez slovensko deželo. Oči so se nenadoma odprle in so obstrmele, lica so obledela in mraz je segel v srce.

Zarko je sijala mesečina. Izza tujih gora pa se je vzdignila senca tako mogočna, da je zatemnila vse nebo. Sama smrt je bila, črna in gola, na glavi pa je imela veseljaški klobuk. S silnimi koraki je šla od hriba do hriba, v levici je zibala gosli, v desnici je držala lok. In njena pesem je bila kakor posmehovanje ubogim, zaničevanje žalostnim, zasramovanje upajočim. Trdo je šla od hriba do hriba in njene noge so bile do kolen oškropljene od nedolžne krvi. Kamor je štopila, so se bajte rušile, je trava venela, so padali gozdovi.

Za njo pa je stopal, natanko po njenih stopinjah je hodil bosjak neboljenec. Hlače so mu segale komaj do kolen in prevezane so bile z vrvjo, na cesti pobrano. Gologlav je bil in golorok, v lica bled in bolan; pod pazduho je tiščal harmoniko. Njegove oči so gledale žalostno in solza za solzo je kapala iz njih. Kamor je taka solza kanila, je vela trava ozelenela, so gozdovi zašumeli, so mrtve bajte čudežno oživele.

Šla je senca s silnim korakom preko vse dežele; tisoč plahih oči je strmelo nanjo, tisoč prestrašenih src je molilo. Obadva, smrt in godec, sta tiho utonila v daljno noč. Hladen veter je zapihal od severa, zamolklo je v gozdovih zaščalo . . . Kaj je že minila polnoč? Kaj je čas

in ura, da se izpolni to trudno tisočletno hrepenenje? . . . Glej, oko, razveseli se in upaj — ali se ne drami zarja na izhodu? . . .

(Konec.)

Prikrita želja.

Nekatere pokrajine v Rusiji je tudi letos zadela občutna suša. "Tribune" in drugi kapitalistični listi ne morejo skriti želje, da bi Rusijo zadela enaka katastrofa kot jo je ob zadnji veliki suši. Neprenehoma očitaajo Rusiji "kapitalistično pomoč", ki jo je prejela in namigujejo: Še jo boste potrebovali! Ampak Rusija dela in se postavlja na svoje noge. Iz Moskve poročajo, da bo od letošnje suše prizadete pokrajine Rusija sama vzdrževala.

Kdor krivi hrbet, se ne sme čuditi, da bo tepen.

Moderne delavske organizacije ne služijo samo sedanjosti. Prihaja čas, četudi se mu nazadnjaki upirajo, ko se bo lastninska pravica izpremenila v socialističnem smislu. Delovna sredstva postanejo last družbe. In družba bo morala urejevati vse delo in voditi vso upravo. Sedanje organizacije pa so šole, v katerih se dalvstvo pripravlja za to veliko nalogo.

"PREMEMBA POLITIČNE TAKTIKE A. F. OF L. BO POMENILA MORDA ZMAGO ZA SOCIALISTIČNE ELEMENTE."

Na "finančni strani" čikaške "Tribune" z dne 25. avgusta je bil priobčen članek od Scrutatorja, ki ima nalogo seznanjati ameriške finančne kroge s položajem v delavskem gibanju. V tem spisu pravi, da pomeni prelom stare taktike A. F. L. zmago za socialistične elemente. Vodstvo A. F. L. ne bo moglo v politiki tekmovali s sposobnimi socialističnimi voditelji in tako bo bodoča vloga unjskih voditeljev v ameriškem delavskem političnem gibanju ista kakor jo imajo voditelji angleških strokovnih unij v angleški delavski stranki. Kakor so socialisti v Angliji polagoma postali odločujoč element v delavski stranki, tako se zna podoben proces ponoviti tudi v tej deželi. Scrutator pravi, da nima A. F. L. nobenega konservativnega voditelja, ki bi mogel dobiti med članstvom tak vpliv kot ga ima Gompers in se boji za njegovega naslednika. Scrutator (psevdoim pisca) pravi svojim klientom, da je bila kocka, ki jo je vrgla A. F. L. z indorsiranjem La Folletta, zanjo skoro gotovo odločilna in ne bo več imela vloge kakršno je igrala v ameriškem političnem življenju do letošnje kampanje. Dasi se Gompers brani socialistov in naglašja svojo opozicijo proti njim, se Scrutator boji, da bo Gompers podlegel, kajti socialisti so se že utrdili v novem gibanju in dobivajo vedno več tal.

Tako Scrutator, ki brez ovinkov pove, da so dnevi Gompersove taktike "nagrajevanja prijateljev in kaznovanja sovražnikov" šteti. Ameriško delavsko gibanje na političnem polju se prečiščuje. Delavska stranka je v stadiju formiranja. Socialisti bodo njen vodilni element, kar priznavajo tudi politični pisci velikih kapitalističnih listov kakor je "Chicago Tribune." Kljub temu nekateri naši prijatelji še sedaj mislijo, da bi se morala socialistična stranka držati taktike izolacije.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

Konferenca ohijskih klubov J. S. Z. bo dne 14. septembra v Girardu, O.

WARREN, O. — Prva konferenca soc. klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. v državi Ohio se bo vršila v nedeljo 14. septembra. Zborovanje bo v dvorani Slovenskega narodnega doma v Girardu, ki je za prvo konferenco najpripravnejši kraj.

Prvo konferenco, ki pa je bila le formalni sestanek, smo imeli po zaključku petega rednega zbora JSZ. v Clevelandu. Na tej smo prišli do zaključka, da je konferenčna organizacija potrebna in smo se formalno organizirali, kakor je bilo že poročano v "Proletarcu" in "Prosveti". Sklenili smo v bližnji bodočnosti obdržavati večjo konferenco, in ta se bo kot omenjeno vršila drugo nedeljo septembra v Girardu.

Pričetek konference bo ob 10. dopoldne. Zbirati se pričnemo eno uro prej, to je ob 9., pri sod. John Kokošinu, 1006 N. State St. (Slov. dom, Girard, O.) Popoldne ob 2. bomo imeli shod, na katerem bo govoril med drugim sod. Anton Zornik iz Herminie, Pa. Vstopnina prosta.

Provizorični dnevni red konference je sledeči:

1. Otvoritev konference po tajniku.
2. Volitve predsednika, zapisnikarja in reditelja.
3. Poročilo konferenčnega tajnika.
4. Poročila zastopnikov klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ.
5. Razprava o agitaciji za pojačanje JSZ. in razširjenje "Proletarca".
6. Razprava o agitaciji za Izobraževalno akcijo JSZ.
7. Letošnja volilna kampanja.
8. Volitve konferenčnega tajnika in drugih odborov.
9. Določitev kraja za prihodnjo konferenco in razno.
10. Zaključek konference.

Vsi klubi JSZ. v tem okraju naj skrbe, da bodo zastopani na konferenci, istotako društva Izobraževalne akcije JSZ. Želeli je, da se udeleže konference tudi drugi sodrugi, četudi niso zastopniki, da bodo sledili razpravam in se poučili o delu in nalogah konference, iz katere lahko zgradimo močno agitatorično enoto, ako bomo vložili dovolj energije v to delo.

Važno je tudi, da agitirate za čim večjo udeležbo na shodu.

Socialistična stranka je v tej kampanji sodelujoča skupina v KPPA., v kateri zavzema zelo važno mesto. Z vso silo se je vrgla v volilno borbo proti kapitalističnim strankam in z vsemi močmi deluje za pojačanje svojih organizacij in razširjenje svojega časopisja. Mi smo del socialistične stranke in Konferenca soc. klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije lahko postane ena najboljših agitatoričnih skupin socialističnega gibanja v Ohiju. Upam, da bo to tudi postala.

Naprej v boju za delavsko vlado! — Jakob Kotar, tajnik konference.

Slovenski delavci, skrbite, da se Proletarec razširi v vse kraje, kjer živi naše delavstvo. Pridobite mu ob vsaki priložnosti nove naročnike. Delajte za svoj tisk.

Premogarsko vprašanje v Illinoisu.

SPRINGFIELD, ILL. — Brezposelnost, ki je zadelo illinoiske premogarje, postaja bolj in bolj pereče vprašanje. Zadnja konvencija U. M. W. illinoiskega distrikta, ki se je vršila v Peoriji, je o obupnem položaju illinoiskih rudarjev obširno razpravljala. Na tisoče premogarjev je brez posla že od zadnje jeseni, drugi delajo po par dni v tednu pa še to ne vsaki teden. Najbolj so prizadeti tisti premogarji, ki so ostali in oslabili pri delu v rovih. Kompanije so jih odslovile — zavrgele kot se zavrže obrabljeno orodje. Nihče ne more prisiliti operatorje, naj dajo tem odslovljenim ljudem delo. Večinoma so še zmožni za delo, toda kompanije imajo mladih delavcev na izbero. Ker nimamo še postav za socialno zavarovanje, ki bi omogočile onemoglim delavcem sredstva za preživljanje, ne milost ampak delež od produktov njihovega dela, žive premogarji, ki so bili popolnoma odpuščeni radi ostarelosti in so brez vsakega zaslужka, v velikem pomanjkanju. Odvisni so za vzdrževanje od svojcev, ako jih imajo, in od javne dobrodelnosti. U. M. W. je na distriktni konvenciji v Peoriji razpravljala o načrtih, ki določajo, da naj ta distrikt vpelje zavarovanje premogarjev za slučaje onemoglosti. Ko bo postal premogar nezmožen za delo v rovu, bi dobival gotovo vsoto kot penzijo (odvisno od tega koliko časa je delal kot premogar v tem distriktu). Navdušenje za načrte ni bilo posebno, ker so nekateri delegati argumentirali, da bo težko plačevati premogarjem visoke prispevke v penzijski fond, če pa ne bodo visoki, se stari premogarjem ne bo moglo nuditi izdatne podpore. Konvencija je bila najbolj interesirana v problemu brezposelnosti, toda razun Farringtonovih načrtov ni imela ničesar drugega, kar bi se lahko smatralo za uspešen izhod iz krize. Farringtonov načrt je dalekosežen in bi ga unija ne mogla izvršiti, niti ga ni predložil s tem namenom. Če se ga hoče izvesti in z njim eksperimentirati, se morajo zanj zavzeti družbe (premogovniške in druge) ter oblasti.

Vprašanje penzijskega fonda pride letos na referendum pred članstvo illinoiskega distrikta U. M. W. Poseben odbor, ki je bil imenovan na predzadnji konvenciji, študira razne sisteme starostnega zavarovanja in o njih je podal obširno poročilo tudi peorijski konvenciji meseca maja, kot že omenjeno prej.

Meseca avgusta t. l. se je v Herrinu vršila nekaka konferenca zastopnikov premogarjev, operatorjev in železniških družb. Sklicana je bila z namenom, da se medsebojno pogovore o vzrokih počivanja premogovniške industrije v južnem Illinoisu in kako bi se dalo odpomoči kritični situaciji. Šestindvajset premogovnikov je od 1. januarja 1923 popolnoma prenehalo z obratom in so opuščeni; 112 jih je prenehalo z obratom za nedoločen čas in okoli 35.000 premogarjev je popolnoma odpuščenih, drugi pa ne delajo niti polovico časa. Taki in podobni podatki so bili predloženi konferenci v Herrinu, dasi so bili vsem udeležencem znani že prej. V Williamson in Franklin counties so radi ustavljenega obrata premogovniške industrije trgovci in banke zelo prizadete. Izmed vsakih šest delavcev v omenjenih okrajih je pet premogarjev in le eden, ki je vposljen v drugih poklicih. Toda če ne dela

teh pet, izgubi navadno tudi šesti delo, ako tudi ni premogar, ker je za svojo službo največkrat odvisen od obratovanja rovov. Če premogarji ne zaslužijo, ne morejo zapraviti. Trgovci, radi ali neradi, jim morajo nekaj časa dajati na kredit. Ako se to predolgo dogaja in ni izgledov, da premogovniki prično obratovati, jim trka bankrot na vrata. In tedaj trgovci navadno apelirajo vse križem za obnovitev obrata, ne da rešijo premogarje, ampak svoje trgovine. Seveda jim tega ni niti najmanj zameriti.

Na sestanku v Herrinu ni vladalo optimistično razpoloženje. Banke so v stiski, trgovci in obrtniki so v stiski, premogarji in njihove družine so v stiskah, kdor je imel kaj kredita se je zadolžil, mnogi so se izselili pri beganju za delom, hiše, trgovine in druga lastnina je "for sale" ali "for rent", rovi pa počivajo kot da se jih vse to čisto nič ne tiče.

Vzroki prekinjenja obrata v illinoiskih premogovnikih so različni. V vsi ameriški industriji vlada letos stagnacija in v premogovski najbolj. Nekateri pravijo, da je preveč premogovnikov otvorjenih, ki lahko spravijo na površje dvakrat toliko premoga kot se ga potrebuje. Zapreti bi bilo torej treba do polovice rovov in odsloviti polovico premogarjev, pa bi bila situacija stabilna — morda. Nekakšno rešitev tega problema bo treba najti, ampak dvomim, da bi ga mogla rešiti unija in operatorji. Anarhija, ki vlada v premogovski industriji, bi se odpravila s podružabljenjem rovov in le v tem smislu je treba delovati, ako hočemo trajno rešitev. Ampak povrnimo se v južni Illinois.

Zastopnik operatorjev je na herrinski konferenci dejal, da je sedanjo brezposelnost med premogarji zakrivila unija. Zakaj? Premogarji v Illinoisu so stodototno organizirani; prejemajo plačo po unijski lestvici in delajo pod zelo ugodnimi okolščinami. Ampak vsi premogovniki niso unijski. Illinoiski operatorji ne morejo tekmovali z operatorji v W. Virginiji, Alabami in Kentuckyju, katerih premogarji niso organizirani in ne prejemajo unijske plače, poleg tega pa morajo delati pod zelo neugodnimi okolščinami. Proizvajalni stroški v neunijskih premogovnih okrožjih so mnogo nižji kot v unijskih in to je vzrok, da rovi v Illinoisu ne obratujejo kot bi premogarji radi. Po nazorih operatorjev je torej unija glavni in skoro edini vzrok za stagnacijo premogovski industrije v južnem Illinoisu.

Zastopniki unije so pobijali te argumente, dasi niso zanikali trditve glede tekme v produkciji z neunijskimi okrožji. Rekli so, da je dohodek premogarja, tudi če dela v unijskem okrožju kakor je illinoiski, razmeroma majhen. Stroški produkcije ne bi bili visoki, če bi bila plača glavni izdatek. Toda tu je treba vzeti v poštev, da računajo železnice za prevažanje premoga pretirano visoke cene. Unija ni kriva brezposelnosti, kajti tudi če ne bi imela unija v nobenem okrožju pogodbe z operatorji, bi počivalo toliko rovov kakor sedaj — najbrž celo več, ker bi se delavce povsod tako izkoriščalo kakor se jih v sedanjih neunijskih okrožjih.

Zastopnik železniških družb je tudi govoril in zvrčal krivdo na ekonomske vzroke. Dejal je, da železnice ne računajo preveč, kajti če bi, ne bi imele tako majhnih dobičkov, nekatere pa delajo celo izgubo.

Konferenca v Herrinu je bila končana ne da bi našla kak izhod iz neprijetne krize. Pokazala pa je, da operatorji pripisujejo krizo uniji, "ker insistira na večje plače in na dražje načine produkcije, kot pa jih imajo neunijska okrožja, in radi tega je illinoiskim

operatorjem v času sedanje depresije ekoro nemogoče konkurirati."

Za premogarje je važno, da se organizirajo stodototno v vseh krajih Zed. držav. Važno je, da napravijo iz svoje unije pravo progresivno bojovno organizacijo, ki bo znala gledati nekoliko dalj kakor pa sega pogled sedanjega vodstva. U. M. W. mora obnoviti propagando za socializacijo premogovnikov in študirati program za stabiliziranje premogovski industrije v interesu premogarjev in ameriškega ljudstva.—S. Pick.

Agitatorji na delu.

Naročnin na Proletarca so poslali:	
Christina Omahné, na agitaciji v Kans.	9
John Krebelj, Cleveland, O.	7
Frank Běchına, Chicago, Ill.	6
Charles Pogorelec, Chicago, Ill.	3
Jacob Kotar, Warren, O.	3
L. Kveder, Pittsburgh, Pa.	3
Frank Ludvik, Cleveland, O.	3
John Marolt, West Mineral, Kans.	3
John Jereb, Canonsburg, Pa.	1
John Kustelj, Ely, Minn.	1
Marko Tekavec, Canonsburg, Pa.	1

Listu v podporo.

XVII. Izkaz.

CLEVELAND, O. — J. F. Durn, \$1.00; po 50c.:	
Matt Petrovich, Valentin Malnar, Paul Zele, John Prudich, Andrej Tominec, Ludvig Redow, T. Rovani; po 25c.: Frank Barbič, John Kobal, Jack Glaser, Leo Grazear, Anton Pregel, Joe Kopac, Louis Ižanec, F. H. Komidar, John L. Krall, Frank Gubanc; Aug. Zure, 20c.; Neimenovan, 15c. (Pošiljatelj John Prudich)	\$ 7.35
SAN FRANCISCO, CAL. — Društvo št. 304, SNPJ. (pošiljatelj John Bartol)	5.00
DETROIT, MICH. — J. B. M.	5.00
CLEVELAND, O. — Po 50c.: Joseph Trebec, Luka Slejko; po 25c.: Joseph Sustersič, Andrej Terkman, Anton Skerlep, Frank Jerina, Anton Jankovich, John Simčič, Joseph Bajec, Math Mesec. (Pošiljatelj Andrej Bozich)	3.00
WAUKEGAN, ILL. — Slov nar. čitalnica	3.00
BARBERTON, O. — Frank Lorenc	2.00
DELMONT, Pa. — Jos. Paulich	1.00

Skupaj	\$ 26.35
Prejšnji izkaz	567.27

Skupaj	\$593.62
--------	----------

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo ob 2:30 v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč."

BREZ NASLOVA

Iskra.

Neki A. C. Dressler se je v milwauški Sloveniji razjezil na "Proletarca" in Zlembergerja. Kdo je Dressler? To je tudi čitateljem "D. S." uganka. Ampak fant pozna vse "revolucionarne" nauke medtem ko mi nimamo o socializmu niti pojma.

Milwauška "Slovenija" je bila mnenja da je "Proletarec" nepotreben in bi moral umreti že takrat ko je agitirala za kandidate kapitalističnih strank in priobčevala plačane članke proti — socializmu. Potem je bila s "posredovanjem sedanjega urednika" prodana nekemu hrvatskemu sindikatu za \$3000, dasi bi se jo lahko dobilo za par sto, in postala "edino slovensko komunistično glasilo". Urednik je bil isti pod novo komando kot pod prejšnjo. In čudo, tudi sedaj, ko je postala "delavski" list, zatrjuje, da bi "Proletarec" moral umreti.

Pred dvajsetimi leti, ko je "Proletarec" pričel izhajati, so zahtevali njegovo smrt vsi nazadnjaki, vse varalice, vsi lažni "svobodomiselci" in "liberalci", vsi delavski "prijatelji" in to zahtevo so ponavljali leto za letom. Precej listov je prenehalo izhajati med tem časom, precej naših grobarjev je v grobu, nekaj listov pa je skušalo obračati svoje "platelce" po vetru, in med takimi je tudi "D. S.", ki je prišla v "delavske" roke na umazan meštarski način, ki ga prizadeti sami od sebe ne bodo nikoli pojasnili.

Zotijevi petolizniki, bivši lastniki bordelov in "butlegariji" ter "tolmači" uče v "Radniku" in "D. S." naše sodruge socializma! Noben Zoti ni pripravil hrvatske delavce ob toliko tisočakov, kot ste jih pripravili vi pod krinko "revolucije". Samo propalice so sposobne zavajati in izkoriščati ljudi, in vi jih izkoriščate in zavajate.

"Radnik" zabavlja proti trgovcem in se hvali, da ne rabi njihove pomoči. Njegova "drugarica" v Milwaukah pa ne bi živela niti par mesecev brez pomoči trgovcev in se jim hlini na vse pretege. Pri ameriških tvrdkah se izdaja za "neodvisni" list in v seznamih časnikov, ki jih izdajajo reklamne agencije, je označena kot list brez politične pripadnosti. Ali je to morda komunistični business? Zakaj se sramujete svoje stranke?

Angleški princ, ki bo morda enkrat kralj, je prišel v Ameriko konkurirati kinoigralcu Valentinu. Oba sta ljubljena ženskega spola, namreč tistih žensk, ki so zaljubljene v take figure, ne da bi mogle točno pojasniti zakaj. V enega so zaljubljene zato ker je lep in "sport" in princ, v drugega, ker se njegovi poljubi tako lepo vidijo na filmu. Moški so bolj praktični in "skriti". Navadno zasledujejo kakšne plesalke gledaliških zborov, v katere se bolj "direktno" zaljubijo. To jih sicer stane, kar jim ne dela skrbi, ker ne spadajo med delavce, ampak med "spoštovane, premožne in vplivne ljudi."

Ameriškem kapitalizmu so prihiteli na pomoč Debs, La Follette, Hillquit, Berger in drugi social pa-

trioti. Kapitalisti ne verjamejo, ampak Foster in članstvo njegovih narodnostnih federacij jih skuša resnično prepričati, da je La Follette kapitalistični kandidat. Ako jih bodo prepričali, se zna dogoditi, da bo sta Coolidge in Davis odstopila od kandidature. Baje že premišljujeta o takem koraku. Ne verjamete?

Uganka: Zakaj ne priobčuje "Radnik" in "D. S." računov in zapisnikov in čemu jih skrivata ter pred kom?

Dokler so "vrtali pod zemljo", so rekli, da mora biti vse tajno in je za članstvo res bilo tajno. Špijoni, ki so pomagali "vrtati", so vedeli vse in o vsem poročali "justičnemu" departmentu in še marsikaj dodali, da je zgedalo bolj "nevarno". Ali po nesrečni konvenciji v michiganski šumi, ki je stala ameriško delavstvo nad \$200,000, so ruvarji sklenili delati za revolucijo na "legalne" načine. Ali račune in zapisnike še vseeno skrivajo pod pretvezo, da ne bi nasprotniki izvedeli za njihove "notranje razmere".

Taktika skrivanja ni dobra. Edinim ljudem, ki skrivajo, so njihovi člani. Špijonom ne skrijejo nič, kajti špijoni so največji zagovorniki tajnosti, zato da si obdrže službe. To je bilo dokazano na vseh obravnavah od l. 1919 do 1922, ki so se vršile proti raznim "ekstremistom", ki so bili največkrat orodja špijonov ali pa provokatorji, pa so po neprevidnosti prišli pred sodišče.

Cesar Jožef je bil velik prijatelj kmetov in nekoč, ko se je peljal v svoji kočiji skozi neko vas, je videl orača. Dobri cesar je šel iz kočije, prijel za plug in pomagal orati. Če je bilo to res ali ne, je brez pomena. Ampak ta povest je prišla v šolske knjige in milijone in milijone otrok je čitalo o dobrem cesarju, ki se ni sramoval kmetičeve družbe in pluga. V sedanji predsedniški kampanji slikajo Coolidgea, kako naklada seno na očetovi farmi. Obleden je v overalls in opravlja razna dela na polju. Kopa fotografov je okoli njega in "jemljejo" slike, ki jih pošiljajo listom in kino-gledališčam. Coolidge je torej velik prijatelj farmarjev in delavcev — drugače ne bi nakladal sena!

V vsaki kampanji se kapitalistični političarji "ližejo" delavcem in farmarjem ter se jim predstavljajo za prijatelje, brez katerih bi jim bilo življenje pusto in prazno. Samo nevedni in hlapčevski delavci in farmarji jim verjamejo in takih je še veliko.

Neki "radikalni" list piše, da je Debs bolehen in se zdravi v sanatoriju in namigava, da ne ve kaj dela. To se pravi, ko bi Debs ne bil bolan, ne bi "prodal in izdal delavskega razreda". Kako ga je izdal? Kaj je Debs v življenju storil, kar bi bilo vredno obsojanja ali graje? "Radikalni" list ne odgovarja na taka vprašanja, ker ve, da po krivem meče blato na borca, ki ima neomadeževano življenje.

Vsi voditelji socialistične stranke so preiskušeni značaji in nihče jim ne more očitati nepoštenih dejanj. Vsi so požrtvovalni in mnogi izmed njih se bore za delavstvo od rane mladosti. Pa jim kljub temu očitajo nepošteno namene. Dawes pravi, da imajo namen vreči ameriške institucije (kapitalistično uredbo) in uvajati socializem, kar je po mnenju voditeljev Morgonovih strank nepošteno. "Komunisti" pa očitajo socialističnim borcem, da prodajajo in izdajajo proletariat.

Vselej, kadar to zapišejo, vedo da zapišejo laž. Ampak namen posvečuje sredstva. Recimo pa, da bi pogledali v zgodovino voditeljev W. P. od kar se je ustanovila. Koliko jih je, ki imajo pošteno življenje za sabo? Kje so tisti, ki so že odleteli, ker je prišlo na dan, da so provokatorji? Zakaj molče o njih?

Socialisti so stranka razuma, in se v agitaciji ne poslužujejo sredstev, ki apelirajo na fanatizem in človeške strasti. To prepuščamo našim sovražnikom na desni in levi in jim želimo dober tek. Dne 4. novembra pa se bomo prešteli.

Nove priseljeniške kvote.

Novi naseljeniški zakon je stopil v veljavo 1. juhija to leto. V naslednjem navajamo kvote za poedine dežele, iz katerih razvidite, koliko izseljencev smejo poslati v Zedinjene države vsako leto, dokler bo ta postava v veljavi:

Afganistan	100
Albanija	100
Andorra	100
Arabija	100
Armenija	124
Avstralija	121
Avstrija	785
Belgija	512
Bhutan (Britanski protektorat)	100
Bolgarija	100
Cameroon (Britanski mandat)	100
Cameroon (Francoski mandat)	100
Kitajsko	100
Čehoslovakija	3,073
Gdansko (svobodno mesto)	223
Dansko	2,789
Egipt	100
Estonsko	124
Etiopija (Abesinija)	100
Finsko	471
Francija	3,954
Nemčija	51,227
Velika Britanija in Severno Irsko	34,007
Grško	100
Ogrsko	473
Irlandsko	100
Indija	100
Irak (Mezopotamija)	100
Irska svobodna država	28,567
Italija (vštevši Rod, Dodekanez in Castellorizo)	3,845
Japonsko	100
Latvija	142
Liberija	100
Liechtenstein	100
Litva	344
Luksemburško	100
Monako	100
Maroko	100
Muscat (Oman)	100
Narau (Britanski mandat)	100
Nepal	100
Nizozemsko	1,648
Nova Zelandija	100
Norveško	6,453
Nova Guinea in drugi pacifični otoki	100
Palestina	100

Perzija	100
Poljsko	5,982
Portugalsko	503
Ruanda in Urundi (Belgijski mandat)	100
Rumunija	603
Rusija (evropska in azijska)	2,248
Samoa	100
San Marino	100
Siam	100
Jugoafriška Zveza	100
Jugozapadna Afrika	100
Španija	100
Švedsko	9,561
Švica	2,081
Sirija in Lebanon	100
Tanganyika	100
Togoland (Britanski mandat)	100
Togoland (Francoski mandat)	100
Turčija	100
Yap in drugi pacifični otoki (Japonski mandat)	100
Jugoslavija	671

Te kvote označujejo število priseljeniških viz, ki jih ameriški konzuli smejo izdati kvotnim priseljencem, kateri se nameravajo priseliti v Združene države. Kvotni priseljenci pa niso edini inozemci, ki se pripuščajo v Združene države. Ni nikake omejitve glede števila priseljeniških viz, ki naj se izdajajo priseljencem izven kvote (non-quota immigrants). Taki priseljenci so žene in neporočeni otroci (pod 18. letom) ameriškega državljana, nastanjenega v Združenih državah, in priseljenci, poprej zakonito pripuščeni, ki se vračajo v Združene države po začasnem obisku v starem kraju. Druge skupine, glede katerih ni kvotne omejitve so duhovniki in vseučilišni profesorji, ki so že dve leti izvrševali tak poklic, kakor tudi njihove družine, nadalje dijaki čez starost petnajstih let, ki prihajajo v Združene države v svrhu nadaljevanja svojih študij. Glede inozemcev, rojenih v Kanadi, Mehiki in v državah centralne in južne Amerike, ni nikake kvotne omejitve.

Nekateri drugi inozemci sploh se ne smatrajo za priseljence in radi tega smejo priti brez ozira na kvoto. Taki so na pr. inozemski državni uradniki in njihove družine, ljudje, ki prihajajo začasno v Združene države v svrhu posla, zabave itd.

Predsednik Coolidge v svoji proklamaciji poudarja, da nakazanje kvote tej ali oni državi nima nikakega političnega značaja in da ne vsebuje pripoznanja te ali one dežele ali njenih mej, razun v kolikor so Združene države že izjavile svoje pripoznanje na formalen in oficijalen način.

Nominalne kvote takih držav, kot so Kitajsko, Japonsko in druge azijske dežele v takozvani prepovedani zoni, veljajo le za one tam rojene osebe, ki smejo biti naturalizirane in so pripustljive na podlagi priseljeniških zakonov. — F. L. I S

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114 JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem Domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne.— Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — Organizator.

Socialistične aktivnosti.

Se v nobeni kampanji ni bila socialistična stranka tako aktivna kakor v letošnji.

V Illinoisu so bili na agitacijski turi razni govorniki in govornice, ki v svojih poročilih vsi soglašajo, da tako velikega zanimanja za našo stranko še nikoli ni bilo. Shodi so bili povsod dobro obiskani in prodalo se je veliko knjig in brošur ter dobilo dovolj prispevkov za pokritje stroškov. Vse važnejše kraje v Illinoisu je pred par tedni prepotovala sodruginja Lilith Wilson, ki je na glasu kot zelo dobra agitatorica in govornica. Koncem avgusta je nastopil v mestih Galva, Galesburg, Peoria, Streator, Bloomington, Divernon, Mt. Olive, Staunton, Gillespie, Carlinville in v drugih krajih sod. George Koop, socialistični kandidat za senatorja.

Dne 31. avgusta se je vršil v Chicagi ob udeležbi več tisoč ljudi socialistični shod, na katerem sta govorila med drugim sodruga Walter Thomas Mills iz Californije in Geo. Kirkpatrick.

Na delavski dan so nastopili socialistični govorniki po vseh krajih Zedinjenih držav, ker jim je ta dan dal zelo ugodno priliko govoriti velikim množicam na raznih izletih in drugih priredbah.

Socialistična stranka v Wisconsinu vodi živahno kampanjo za izvolitev svojih kandidatov v državne urade in za kongresnike. Socialistični kandidat za gubernerja v Wisconsinu je sod. William F. Quick. Socialisti v Wisconsinu so pričeli s kampanjo v tako velikem obsegu, in bodo dobili tako veliko pomoč od strani delavstva in farmerjev, da jim je zmaga zagotovljena.

Socialistični kandidat za gubernerja v New Yorku je sod. Norman Thomas, ki je znan ne samo med socialisti ampak med vsemi progresivnimi in liberalnimi elementi v Zedinjenih državah. Zanj so se izrekle že mnogo unije v New Yorku. Demokrate in republikance je strah in so pričeli v newyorških dnevnikih s histerično kampanjo proti socialistični stranki in KPPA. Socialistični shodi v državi New York se prirejajo dnevno in socialistična kampanja, ki bi se raztezala po vsi državi, ni bila še nikoli tako živahna kakor to leto.

„... Vozovi so se stresli in zamajali . . . Vlak se je že pomikal, počasi in previdno, z lahnim drhtenjem, kakor da bi moral šele otipati pot . . . Peš smo korakali pred lokomotivo. Naša dolga, gosta senca je plavala po nasipu, in ni bila črna, temveč medlordeča vse naokoli. Z vsakim korakom, ki smo ga storili dalje, je prihajalo to pošastno ječanje, ki se je zdelo da nima izvira ter da se glasi od zemlje, od neba, od samega rdečega morja zrakov, čim dalje slišnejše . . . Ogledovali smo jih v naglici ter jih metali z nasipa, ta nebrižna, vela, tiha trupla, ki so puščala tam, kjer so ležala, svoje temne, oljnatosvetle krvave sledove . . . Nekaj korakov dalje smo srečali lahko ranjenega, ki nam je sam, brez tuje pomoči prišel naproti. Podpiraje si ranjeno roko z zdravo, je korakal proti nam, glavo visoko dvignjeno, in ko smo odstopili, da mu napravimo prostor, se je zdelo, kakor da nas sploh ne vidi. Pred lokomotivo je za hip obstal, nato je zavil okoli nje in odšel mimo vozov . . .”

Odlomek iz dela velikega ruskega pisatelja Leonida Andrejeva, ki prične izhajati v prihodnji številki "Proletarca."

V Nevadi so socialisti organizirali podružnico KPPA., dobili nad pet tisoč podpisov na peticije za kandidature La Folletta in Wheelerja in ustanovili več novih socialističnih postojank. Nevada je stoodstotno v socialistični kampanji.

Mnogi Amerikanci, ki so tekom zadnjih let prestali z aktivnostmi v socialističnem gibanju radi brezupne izolacije naše stranke, se sedaj vračajo v naše vrste.

Izmed socialističnih listov se najhitreje širi "The New Leader", ki si je v teku osmih mesecev od kar izhaja pridobil sloves kot eden najboljših socialističnih listov na svetu. Izhaja v New Yorku. Našim čitateljem priporočamo, naj se nanj naroče. Stane \$2 na leto. Naročnino lahko pošljete tajništvu JSZ. Med čikaškimi slovenskimi sodrugi ima "New Leader" že precej naročnikov in razširja se tudi med našim delavstvom po drugih naselbinah.

SOCIALISTIČNO ČASOPISJE V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

Seznam važnejših socialističnih listov v Zedinjenih državah:

THE NEW LEADER, tednik, 7 E. 15th St., New York, N. Y. Naročnina \$2 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

THE MILWAUKEE LEADER, dnevnik, 528 Chestnut St., Milwaukee, Wis. Naročnina \$3 za pol leta, \$6 za celo leto.

THE WORKER, tednik, glasilo socialistične stranke v Pennsylvaniji. Naslov: 415 Swede St., Norristown, Pa. Naročnina \$1.50 za celo leto.

MIAMI VALLEY SOCIALIST, tednik, glasilo socialistične stranke v Ohio. Naslov: 124 So. Jefferson St., Dayton, O. Naročnina \$1 za celo leto.

CHICAGO SOCIALIST, tednik, glasilo čikaške socialistične organizacije. Naslov: 1501 Warren Avenue, Chicago, Ill. Naročnina \$1.50 za celo leto.

THE WORLD, tednik, glasilo socialistične stranke v Californiji. Naslov: 1020 Broadway, Oakland, Calif. Naročnina \$2 za celo leto.

THE BUGLE, mesečnik, 414 W. Frisco St., Oklahoma City, Okla. Naročnina 50c na leto.

NEW JERSEY LEADER, Newark, N. J.

THE SOCIALIST WORLD, mesečnik, uradno glasilo ameriške socialistične stranke, izhaja v Chicagi, 2653 Washington Blvd. Naročnina \$1 na leto.

ST. LOUIS LABOR, tednik, 940 Chouteau Ave., St. Louis, Mo. Naročnina \$2 za celo leto.

NEWARK LEADER, 97 Springfield Ave., Newark, N. J.

THE MESSENGER, mesečna revija, glasilo zamorskih socialistov, 2311 — 7th Ave., New York. Naročnina \$1.50 na leto.

THE SOCIALIST ADVOCATE, Glen Falls, N. Y.

THE CITIZEN, 156 Barret St., Schenectady, N. Y. Stane \$1.50 na leto.

READING LABOR ADVOCATE, 436 Washington St., Reading, Pa.

MARYLAND WORKER, tednik, 2134 No. Fulton Ave., Baltimore, Md. Naročnina \$2 za celo leto.

LABOR AGE, znanstvena revija unijskega gibanja, izhaja mesečno. Naslov Evening Telegram Bldg., New York. Naročnina \$2 na leto.

Razun tu navedenih je še številno drugih angleških listov, ki agitirajo za socialistično stranko; večinoma jih lastujejo unije. Izmed vseh delavskih skupin in frakcij ima socialistična stranka največ in najbolj razširjeno časopisje.

PROLETAREC je glasilo J. S. Z., združene s soc. stranko. Širite Proletarca; ne pozabite pa agitirati tudi za druge socialistične liste in revije.

Najtežje je govoriti s tistimi nevednimi ljudmi, ki ne vedo, da so nevedni, pač pa si domišljajo, da so vsevedni.

La Follette for President Club".

V vseh krajih Zedinjenih držav se ustanovljajo kampanjski klubi, katerih namen je agitirati za izvolitev La Folletta in Wheelerja in pojasniti ameriški publiki pomen sedanje politične borbe. Nekateri teh klubov so pod kontrolo Konference za progresivno politično akcijo, mnogi so se ustanovili na iniciativo lokalnih progresivcev, in dogodilo se je, da so jih ustanovili par tudi političarji, ki bi radi na račun progresivnega vala prišli do mandatov v lokalnih uradih. Ogromna večina teh klubov ima poštene namene in sestojijo iz poštenih ljudi, katerim je v resnici na tem, da zmaga progresivna predsedniška lista proti kandidatom kapitalističnih strank.

"La Follette for president clubs" imajo eno gotovo funkcijo: sodelovati v kampanji za izvolitev La Folletta in Wheelerja. Po volitvah se bodo razpustili sami od sebe, ker bo njihova naloga dovršena.

Socialistična stranka in njene postojanke bodo ostale, ker je njihova naloga večja.

Unije bodo ostale. Socialistični listi bodo ostali, istotako unijska glasila.

Namen socialistične stranke je organizirati ameriško delavsko stranko. Sedanja kampanja za izvolitev La Folletta, v kateri sodeluje socialistična stranka kot celota in njene posamezne organizacije posebej, služi temu namenu.

Ameriško delavstvo ne more iti v drugo kampanjo brez močno organizirane stranke. K. P. P. A. pred-

stavlja šele ogrodje take stranke. Socialistična stranka predstavlja perfektno organizirano stranko z določenim programom in jasno načrtano taktiko. In ta stranka je vodilni element, ki goni vse druge v razpoloženje za organiziranje skupne stranke ameriških delavcev in farmerjev.

Sedanja kampanja nam nudi priliko agitirati za pojačanje naše stranke. Nudi nam priliko ustanovljati nove postojanke in utrjevati te ki že obstoje.

Naš cilj ni izvolitev La Folletta; naš cilj je socializem. Doseglo se ga bo z organizacijo delavstva, ki bo imela socialistični program. Doseglo se ga bo, kadar bomo imeli na svoji strani dovolj veliko število delavcev, ki bodo razumeli socializem in ga hoteli.

Vsak sodrug bi moral danes, v teh dnevih samih priložnosti jačati našo stranko, biti bi moral aktiven vojak v tej veliki ofenzivi.

Podvojimo, potrojimo število naših članov. Podvojimo, potrojimo število naročnikov na naše liste. Organizirajmo socialistične postojanke v vsakem kraju te republike. Naša stranka in naši klubi so trajni. Naš cilj je socializem. Naš namen v tej kampanji je ustvariti mogočno razpoloženje za ustanovitev ameriške delavske stranke. Mi hočemo in bomo odpravili kapitalistično ekonomsko uredbo. Mi hočemo socialistični gospodarski sistem. To so veliki cilji, velike naloge in zahtevajo velikih, razumnih ljudi, mnogo razumnih ljudi, stotisoče zavednih delavcev. Priložnosti imamo. Izrabimo jih. Kaj je vaše mnenje?

Pridobi svojega prijatelja še danes, da se naroči na "Proletarca".

OGLAŠAJTE

PRIREDBE
KLUBOV
IN DRUŠTEV

V

"PROLETARCU"!

V zalogi Proletarca je izšla nova ilustrirana brošura

"ROPARSKA TROJICA"

Cena posameznemu izvodu 50c.

Poleg te brošure vam priporočamo še sledeče: "Ali je religija prenehala funkcionirati", 20c, "Katoliška cerkev in socializem", 25c, "V novo deželo", 25c. Ako naročite vse štiri brošure skupaj, vam jih pošljemo vse za \$1.00. Naročila naslovite na:

"PROLETAREC",

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Tekom vašega življenja

V vsakem važnem momentu boste spoznali in cenili ugodnosti zveze s sigurno banko; vsled tega se z zupanjem obračajte na nas. Pošteni, zaupni in uljudni uradniki vas bodo postregli pri sledečih poslih:

Vlaganje denarja,

Kupovanje prvih hipotek (mortgage),

Potovanje v staro domovino,

Pošiljanje denarja v Jugoslavijo in v druge kraje,

Kupovanje državnih, občinskih, mestnih in obrtnih bondov,

Dviganje posojila za nakup domov in zavarovanje istih itd.,

Deščinske posle, nasledstva, kakor tudi vse druge bančne posle, ki jih nam izročite.

Kapital in prebitek
\$2,000,000.00

Kaspar American State Bank

1900 Blue Island Ave.

Vogal 19 ulice.

CHICAGO,

ILLINOIS

IMOVINA \$20,000,000.00

VARNA BANKA ZA VLAGANJE DENARJA

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

VITEZ IZ RDEČE HIŠE. (Alexander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25	IGRE		MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA CLOVESTVA, (Fran Drtna), vezana	2.00
VEORI IN BOJI, črtice, vezana	1.50	ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana50	MLEKARSTVO, s črticami o živinoreji s slikami75
ŠABAVNA KNJIZNICA, zbirka povesti in črtic, broširana65	BENESKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana75	NALEZLJIVE BOLEZNI35
ŠADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana75	CARLJEVA ZENITEV-TELJE ZENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana25	NARODNOGOSPODARSKI ESEJI35
ŠAJDALCI (Ivan Mošek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75	DNEVNIK, veseloigra v 2 dejanjih30	NAŠ JEZIK, (Dr. J. Glonar), vezana45
ŠA SREČO, povest, broširana45	GAUDEAMUS, komedija v 4 dej.60	NAŠ SADAŠNJI USTAVNI POLOZAJ75
ŠAPISKI TINE GRAMONTOVE, (VI. Levstik), vezana	1.00	GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana60	O KONSUMNIH DEUSTVIH10
ŠLATAEJEVO ZLATO, (Aug. Šenoa), zgodovinska povest iz XVI. stoletja, vezana	1.20	KASIJA, drama v 3 dejanjih75	O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE, (Dr. I. Prijatelj), broširana40
ŠMOTE IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE, (I. Zorec), broširana40	JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana75	OSNUTEK SLOV. NAR. GOSPODARSTVA50
ŠVONARJEVA HOČI, povest, broširana65	MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana75	POGLED V NOVI SVET10
ŠENINI NASE KOPENELE, (Rado Murnik), broširana30	NAVADEN CLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana35	POLITIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV, od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotin Lončar), broširana 75c, vezana	1.00
SLOVENSKI PISATELJI:		NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), igra v treh dejanjih, broširana35	POSTREZBA BOLNIKOM, s slikami35
FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25	OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana75	PSIHIČNE MOTNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI (Ivan Robida, vezana	1.15
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00	ROMANTIČNE DUŠE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana85	RASTLINSTVO NASIH ALP, (F. Seidl)95
JOS. JURČIČ, zbrani spisi, I. zv., vezan	1.75	ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih50	RAZVOJ SOCIALIZMA od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevel M. Žagar)35
II. zv. vezan	1.50	SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana75	REFORMACIJA IN SOC. BOJI SLOV. KMETOV, (Abditus) broširana45
III. zv. vezan	1.50	UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana	1.00	SLOVENSKO-ANGLESKA SLOVNIČA, izdala SNPJ., 364 strani, vezana v platno	2.00
IV. zv. vezan	1.25	ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE		SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA, (Dr. K. Ozvald), broširana50
V. zv. vezan	1.00	ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debatata20	SPOLJUBEZEN-MATERINSTVO, (Prof. dr. Z. Zahor), trda vezba40
VI. zv. vezan	1.00	ANGLESKO-SLOVENSKI BESEDNJAK, (Dr. J. F. Kern)	5.00	SRBSKA POŠETNICA, (J. T.)50
PESMI IN POEZIJE		DEMOKRATIZEM IN ŠENSTVO, (Alojzija Štebi)10	SPRETNJA KUCHARICA, broširana, \$1.00, vezana	1.25
BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hribar) vezana	1.00	GOSPODARSKA GEOGRAFIJA, (Dr. V. Šarabon), vezana	1.25	SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA, (E. K.), broširana50
MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba75	JUGOSLAVIJA, (A. Melik), zemljepisni pregled	1.00	USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetske republike10
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana90	KATOLISKA CERKEV IN SOCIALIZEM25	V NOVO DEZELO, (E. K.) broširana25
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba50	KDO UNIČUJE PROIZVAJANJE V MALEM20	ŠADRUŽNA PRODAJALNA ALI KONSUM10
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana90	KOMUNISTIČNI MANIFEST, (Karl Marks in Friderik Engels)20	ZAKON BIOGENEZEJE, (J. Howard Moore, prevel I. M.)	1.50
POHORSKE POTI, (Janko Glasser), broširana35	KRATKA SRBSKA GRAMATIKA, (Dr. Josip Mencej)25	ZA STARO PRAVDO, (Fran Erjavec)50
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana45	KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV, HRVATOV IN SRBOV, (Matija Pirc)40	ZBIRKA RUDARSKIH IN FIZIČNIH IZRAZOV, (J. Bečlaj)30
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), vezana	1.20			ZGODOVINA SOCIALIZMA V SRBIJI (Fran Erjavec)25
ŠTEUP IZ JUDEJE, (J. S. Mačhar), vezana	1.10				
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana65				
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana50				
SVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana25				
SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba50				
TREBOVLJE, (Tone Seličkar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana75				
TRISTIA EX SIBERIA, (Voješlav Mole), vezana	1.25				
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesnitve, broširana40				

ZGODOVINA SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) trije zvezki, broširani, I. zv. 85c; II. zv. 75c; III. zv. 45c. Vsi trije zvezki 541 str. 2.25

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR,

letnik 1916, vezan	40
letnik 1917, vezan	50
letnik 1919, vezan	50
letnik 1920, vezan	65
letnik 1921, broširan	50
letnik 1922, vezan	75
letnik 1923, broširan	50
letnik 1923, vezan	75

CANKARJEVA SLIKA na dopisnicah, 2 za 5c. (Imamo jih dvojne vrste.)

DEMOKRACIJA, (Cankarjeva številka) 10

KRES, revija, I. 1922, št. 9-10. 25

KRES, revija, I. 1922, št. 11-12. 25

KRES, kulturni mesečnik, I. 1923, št. 2-3-4 40

NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRŽAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV 40

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. ZAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiweis-Trsteniški) 10

PROLETAREC, vezani letniki, 1919, 1921 in 1922, vsaki 5.00

TRIJE LABODJE, ilustrirana revija 25

ANGLEŠKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIALISM, (Geo. Plechanoff), vezana 60

ANCIENT LOWLY, (C. Osborne Ward) dve knjige, 1313 strani, vezane 5.00

ANCIENT SOCIETY, (Lewis H. Morgan), vezana 1.50

BRASS CHECK, (Upton Sinclair). Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vezana 1.20

"DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS". (David Karsner), vezano v platno 1.20

END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana 60

EVOLUTION OF MAN, (Wilhelm Bölsche), vezana 60

EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana 60

HOD AND MY NEIGHBOR, (Robert Blatchford), vezana 1.25

GOOSE-STEP, (Upton Sinclair). Studija ameriškega visokošolstva nad katerim imajo kontrolo privatni interesi, vezana 2.00

GOSLINGS (Upton Sinclair), vezana 2.00

IMPERIAL WASHINGTON, (E. F. Pettigrew), knjiga, ki opisuje prehodno dobo iz demokracije v denarni imperializem v Zd. državah, 441 strani, trda vezba 1.25

JUNGLE, (Upton Sinclair) povest iz chicagskih klavnic 1.20

JIMMIE HIGGINS, (Upton Sinclair) 1.00

KARL MARX, biographical memoirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana 60

KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz zadnjega štrajka (1913) coloradskih premogarjev, trda vezba 1.20

LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana 60

LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana 60

OUTLINE OF HISTORY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani 5.00

PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Domači zdravnik, vezana 2.00

REPUBLIC OF PLATO, vezana 2.00

RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana 60

ROBERTS RULES OF ORDER, vezana 1.50

SAVAGE SURVIVALS, (J. Howard Moore), vezana 1.25

SCIENCE AND REVOLUTION, Ernest Unterman, vezana 60

SOCIAL REVOLUTION, (Karl Kautsky), vezana 60

STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTITION, (A. M. Lewis), vezana 60

THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba. 1.75

THE CRY FOR JUSTICE, (Upton Sinclair) vezana 2.00

THE DREAM OF DEBS, (Jack London) 10

THE PROFITS OF RELIGION, Razprava o izrabljanju ver za privatne interese 1.20

THE UNIVERSAL KINSHIP, (J. Howard Moore) 1.25

THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 strani, vezana v platno 2.00

HUNDRED PER CENT (Upton Sinclair). Povest patrijota 1.20

VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana 60

THOUGHTS OF A FOOL, (Evelyn Gladys), vezana 1.25

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke.

Vse knjige pošiljamo poštne prosto. Klubom in čitalnicam, pri vseh večjih naročilih liberalen popust.

Vsa naročila naslovite na:

PROLETAREC

3639 W. 26th Street,

Chicago, Ill.

Nesmiselna praznoverja.

Še vedno se najdejo ljudje, ki verujejo, da pomeni "slabo srečo", če človek prekorači cesto pred raki, ali gre pod lestvo, če raztrese sol ali če živi v hiši št. 13, ali če sedi pri mizi, pri kateri je poleg njega še dvanajst drugih gostov. So ljudje, ki mislijo, da podarjen nož pomeni sovraštvo in ki v slučajih želodčnih neredov, jemljejo kake čudne zmesi. Taka praznoverja se razblinijo v nič v luči zdrave pameti. V urejenem svetu ni prostora za praznoverja. Če trpite na želodčnih neredih, kot je slaba prebava, slab tek, slab spanec, neprehajnost, glavobol, razdraženost, pobitost, vas bo Trinerjevo zdravilno grenko vino oprostilo vseh takih neredov. Skoro takoj boste čutili premembo. Mr. Rudolph Filip nam je pisal iz Creismana, Texas, 27. maja: "Trinerjevo zdravilno grenko vino je izvrstno zdravilo." Tako pravi vsakdo, poskusite ga danes! Za oteklino, utrujene mišice ali noge poskusite Trinerjev liniment! In umorite muhe in komarje v krdelih s Trinerjevim Fli-Gasom! Če vam lekarnar ali trgovec ne moreta postreči, pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepib svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vseako tretjo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! — Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.